

TORONTÁL

Ára: Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vel Bečkerek, Obiljiva (Zápolya) u. 1
75 Telefonszámok:
Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21
para Sürögnycim: Torontál, Veliki Bečkerek

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő:
Dr. MARA JENŐ

Az előfizetés ára:
Egész évre . 180 D Negyedévre . 45 D
Félévre . . . 90 D Havonta . . . 15 D
Hirdetések díjszabás szerint
Megjelenik naponta délelben

Ára:
75
para

A vajdasági nagybirtokok kiszájtítása.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, febr. 28.

Az agrárreformminiszter elkészítette a terveket a vajdasági nagybirtokok felosztásáról. A tervezet körüli munkálatokat a tegnapi napon teljesen befejezték, úgy hogy most már csak a helyszíni szemle van hátra. Markovity Joco miniszteri tanácsos osztályfőnök, Petrovity Szevolikkal, a novisadi agrárreform hivatal főnökével a napokban indul vajdasági körútjára.

A magyar politikából.

"A Torontál" tudósítójának távirata.

Budapest, febr. 28.

A nemzetgyűlés mai ülésén Kállay pénzügyminiszter beterjesztette a költségvetést. Az állam 1922/23. évi költségvetése negyven egész hat tized milliárd korona deficittel zárult. Átlagban a kiadások hatszorosa, a bevételek pedig hétszerese emelkedést mutatnak az előző költségvetéshez képest. Ugy, hogy a múlt évi költségvetés deficitje 11,5 milliárd deficittel zárult. Ha figyelembe vesszük az akkori költségvetést 0,84-es korona mellett, míg a mostani költségvetés 0,23-as korona kurzus mellett lett elkészítve. A bevétel megfelel annak a differenciának, amely a 0,23. és 0,84-es között fennáll. Kijelenti, hogy a költségvetéssel mostani formájában nem azonosítja magát. A kiadásokat apasztani kell és a társadalomba a legmesszebbmenő takarékoság elvét kell belevinni, hogy a jövő generáció létalapja biztosítva legyen.

Az egyik nagy terhe az államnak, hogy a korona mai értékében 400 milliárd államadósságot kell törleszteni. A másik teher, hogy kétszáz ezer tisztviselőnek természetbeni ellátásáról kell gondoskodnia, ami évi huszonegy milliárdot tesz ki. Rontja helyzetünket még az is, hogy állandóan bankóprésre vagyunk utalva, hogy a szükségleteinkre megtaláljuk a fedezetet.

Ezután arról beszélt még a pénzügyminiszter, hogy a hitelügyletekbe nagyobb programmszerűséget kell belevinni és annak a reményének adott kifejezést, hogy egy remélhető külföldi kölcsön helyrebillenthető az ország gazdasági helyzetét.

A felsőbánsági választók fele nemszláv.

Megérkeztek a részletes jelentések. — A bečkereki választók beosztása. — Hol lesznek a szavazóhelyiségek. — Az urnák elhelyezése.

— A "Torontál" tudósítójától. —

Bečkerek, márc. 1.

A választások közeledtével előtérbe kerül a nagy kérdés, hogy mennyi választója van Torontál-Temesvármegyének. A "Torontál" tegnapi számában részletesen foglalkoztunk a kérdéssel s mivel csak hiányos adatok állottak rendelkezésünkre, a szavazati joggal bíró polgárok számát hozzávetőlegesen százezer főre tettük.

A tegnapi napon mindennapos pontos jelentések érkeztek Bečkerekre, melyből most már minden kétségen kívül kiviláglik, mennyi polgár járulhat március 18-án az urnák elé. A beérkezett értesítések szerint a bečkerek-kikindai törvényes területén hetvenegyszer negyszáznyolcvankét polgárt vettek fel a választói névjegyzékbe. Alsőbánságban, a pancsevo-belackvái kerületben pedig hatvanötezerszázhusz polgár kapta meg de facto a szavazati jogot. Az alsőbánsági statisztika hiányos, mert nem foglalja magában Pancsevo és Vrsac szabad királyi városokat, amelyeknek megközelítőleg tízezer választójuk van. Így tehát úgy a felső, mint az alsőbánsági kerületben körülbelül egyező a választók száma. A kimutatás szerint (Pancsevo, Vrsac kivételével) egész Torontál-Temesvármegyének 136.602 a szavazójogosult polgára.

A felsőbánsági választók közül 55.984 szerb, horvát, szlovén és körülbelül ugyanannyi a nemszláv. A nemszlávok tehát a választók felét képezik, nem is szólva arról, hogy mily szembetűnő többséggel kerülnek ki, ha történetesen minden nem szerbet felvettek volna a listákba.

Az Alsőbánságban már más a helyzet. Itt a szerbek, horvátok, szlovének vannak többségben és csak körülbelül huszonöt százalék jut a nemszlávokra.

A felsőbánsági kerületben a városok és a járások választóinak száma így oszlik meg:

Veliki Bečkerek város 3261 szláv, 4280 nemszláv.

Veliki Bečkereki járás 6650 szláv, 9222 nemszláv.

Velika Kikinda város 4273 szláv, 2130 nemszláv.

Velikakikindai járás 4199 szláv, 3228 nemszláv.

Novakanjizsai járás 4665 szláv, 4970 nemszláv.

Novibecseji járás 3317 szláv, 3146 nemszláv.

Dzsombolji járás 3730 szláv, 9282 nemszláv.

Bečkerek város 7481 választója közül az első szavazóhelyiségbe 2178, a másodikba 1607, a harmadikba 1892, a negyedikbe 1804 választót osztottak be. A végleges leosztással megszünt még a reménye is, hogy az állami bizottság újabb szavazóhelyiségeket kreál Bečkereken.

Illetékes helyen érdeklődtünk a bečkereki szavazóhelyiségek kijelöléséről és azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a szavazóhelyiségeket csak a választások előtt egy nappal fogják kijelölni a választási törvény értelmében. Valószínű, hogy mint a múlt választásokon, ezúttal is a szavazóhelyiségeket iskola- vagy középületekben állítják föl.

Az urnák elhelyezésének ügyében tegnap érkezett Bečkerekre a kikindai törvényes terület határozata.

melyben a három utolsónak maradt lista feletti döntést közli. A törvényes határozata szerint kilencediknek a demokrata-párt Prohibicevity frakciójának, tizediknek a hivatalos radikális listát, és tizenegyediknek a Prohibicevity (Ivanity) listáját hitelesítette. Az urnák elosztása tehát ebben a sorrendben történik.

Az olasz bizottság Abbaziában.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, febr. 28.

Abbaziából jelentik, hogy az olasz bizottság tegnap Luorneri vezetése alatt ideérkezett. Abbaziában történik az olasz-SHS bizottság találkozása. Az SHS delegáció érkezését mára várják.

A kiürítés és átvétel befejezése után a bizottságok a Fiumével való közlekedés és a határkérdés felett határoznak.

Szervezkedik a román párt.

— A "Torontál" tudósítójától. —

Bečkerek, márc. 1.

A román-párt Délbánságban élénk agitációt fejt ki. A párt jelöltjei sorra járják a románlakta községeket, hogy megnyerjék őket pártjuk programjának. A román-ság zöme máris a párt köré csoportosult s csak kisebb részük (főleg a felsőbánsági községekből) csatlakozott a szociáldemokratákhoz vagy más pártokhoz.

Alsőbánságban főleg dr. Zsan Joco, Nikoljev Medón, Guga Aleksander, Perján István és Petris Todor képviselőjelöltek agitálnak, akik egyre-másra tartják a négyüléseket.

Legutóbb a következő községekben tartottak gyűléseket: Alibunár, Vladimirovac, Vlajkovac, Kifisevo, Kustilj, Vojvodinac, Jabuka és Vrsac.

A párt szép reményekkel indul a választási küzdelemben.

Mint utólag értesülünk, a román-párt bizalmas utasítást kapott, hogy a választásokon a Prohibicevity-listát támogassa.

TÖZSDE

Február 28.

Beograd. (Zárlat.) London 484, Páris 631, Newyork 103, Genf 1945, Saloniki 11550, Milano 49570, Prága 30785, Berlin 0465, Wien 01465, Bukarest 4850, Budapest 350.

Zürich. (Zárlat.) Berlin 00237, Hollandia 211, Newyork 53250, London 2508, Páris 3240, Milano 2562, Prága 1580, Budapest 018, Beograd 51250, Bukarest 245, Varsó 00195, Wien 0007475, bélyegzett 00075.

Budapest. (Zárlat.) Páris 17950—18950, A többi változatlan.

Az állam és a város harca.

Tíz millió dinár állami adó két év alatt

— A „Torontai” tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 1.

Megírta a „Torontai”, hogy az állam jelentős összeggel tartozik Beeskerek városának, melyet a városi vezetőség többszöri sürgetése dacára sem volt hajlandó folyósítani. A tartozásokkal kapcsolatban Aleksity Bogoljub polgármester Beogradban járt, ahol személyesen interveniált a kérdéses összegek kiegyenlítése végett. Ettől a lépéstől függetlenül a város megfelelő fedezetet foglalt le az általa behajtott állami adókból, melyből a pénzügyminisztérium egyik régebbi határozata szerint tíz százalék illeti meg. A lefoglalást a városi tanács előzőleg írásban bejelentette a pénzügyminisztériumnak, hogy ezzel alkalmat adjon a végrehajtás esetleges megakadályozására.

A beogradi „Vreme” legutolsó számában „Adminisztráció” címen hosszasan foglalkozik Beeskerek követelésével és elmondja, hogy a város lefoglaltatott az állam pénzéből anélkül, hogy erről értesítette volna a pénzügyminisztériumot. A cikknek ez a kitétele téves, mert a városi tanács igenis bejelentette a lefoglalást s így az esetből kifolyólag nem terheli semmiféle mulasztás.

Erdeklődtünk a városnál, hogy mily összegű állami adót hajtott be eddig közegei útján. A kapott felvilágosítás szerint 1921. évben egymillió kilencszázkilencvenhatezerhatszötvenegy dinár és 62 parát, 1922-ben hatmillió 537.143 dinár és 79 parát, 1923. január és február havában pedig egymillió 722.901 dinár és 6 parát vasaltak be állami adó címén a város területén lakó polgárságtól. A végösszeg 10.256.796 dinár és 47 para, ez oly tekintélyes szám, hogy mellette bármelyik más város elbujhatik.

Közgazdaság

Az Ambrozia Cukorkagyár Rt. közgyűlése.

Az Ambrozia Konzerv-, Keksz- és Cukorkagyár R.-T. szerda d. u. 3 órakor tartotta meg ezidei rendezési közgyűlést a részvényesek élénk részvételével. A közgyűlésen Szávits Iván elnökölt, míg a kormány képviselőiben Radojcevic Dusan megyei főjegyző jelent meg. A mérleg ismertetése után, amelynek eredménye szerint 188176-96 korona tiszta nyereség mutatkozott, a közgyűlés úgy határozott, hogy részvényenként 40 korona osztalékot fizet. Ezután az igazgatóság tagjává megválasztották dr. Gavrilla Emilt. A felügyelő-bizottság tagjai lettek: Dr. Goldmann József, Jovanovity Milenko, Demko István, dr. Erdeljanov Pera, Bolgár Leó és Retzler József.

Harc a Protity-lista körül.

Melyik az igazi Protity-lista?

— A „Torontai” tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 1.

A politikai életben a mostani választásokra való felkészülésben nagyon sok meglepetés érte meg a legbeavatottabb embereket is. Különösen meglepte pedig az egész politikai világot a pártok belső harca, amely bizonyára tisztán csak személyi okokból indult meg. A kormányzópártok felbomlása a legmeglepőbb volt, minthogy az utolsó napokig meg tudták őrizni az egység látszatát.

Érdekes egyébként, hogy az egyes pártok nálunk egész esomo alátra oszlottak, ahogy éppen a személyi okok magukkal hozták. Ilyen érdekes szakadás történt a Protity-pártban, amely tudvalevőleg mindenütt egységes, éppen csak Beeskereken szakadt két részre. A szakadásról a Beogradban megjelenő „Radikal” a Protity-párt hivatalos lapja mai számában a következőket írja.

„Sajnálattal vesszük tudomásul a független radikálisok közötti szakadást a beeskereki kerületben. Kötelességünknek tartjuk azonban a „Banatski Glasnik” egyik helytelen nyilatkozatát helyreigazítani, amelyben az áll, hogy Protity Stojan, Mihajlovity Jovan dr. listáját elismerte. Ez a

valóságnak nem felel meg, mert Protity kifejezetten dr. Ivanity Momesilót jelölte meg listavezetőnek. Dr. Mihajlovity megkeresésére, hogy listáját Protity ismerje el, Protity elutasítólag felelt.

Felkerestük ez ügyben dr. Gavrilla Emilt volt főispánt, a Protity-lista Beeskerek városi és beeskereki járási képviselőjelöltjét, aki a Protity-párt beeskereki helyzetéről a következőket mondotta el:

Az igazi Protity-párti lista az, amelyen Ivanity Momesilo dr. a listavezető. Erre vonatkozólag éppen ma kaptam levelet Protity Stojantól, amely erre nézve minden kétséget eloszlat. A levél erre vonatkozó része szösz szerint így hangzik: „Felhatalmazlak, hogy barátainknak, úgy a szerbeknek, mint a magyaroknak és németeknek, akik a mi listánkat hajlandók támogatni, kijelenthesd, hogy egyedül az Ivanity listája a Protity listája. A másikat pedig, melyen dr. Mihajlovity a listavezető, a velem való megegyezés nélkül és tanácsom ellenére állították föl — és ennélfogva a magamévá nem ismerhetem el.”

A radikális főbizottság határozott a listák ügyében.

Beograd, febr. 28.

A radikális-párt főbizottsága tegnapi ülést tartott, amelyen a jelölések körül támadt vitás kérdések fellett döntött. A főbizottság a kérdéses listák szervezőit három kategóriába osztotta.

Az elsőbe azok kerültek, akik a kerületi bizottságok és a központi főbizottság figyelmeztetése ellenére külön listát állítottak fel. Büntetésképpen a párt úgy határozott, hogy az ilyen tagokat a párt kötelekéből kizárja és listáikat nem radikálisoknak nyilvánítja. Ebbe a csoportba két listát sorozott a főbizottság.

A második kategóriába kerültek a disszidens listák. Ezeknek szervezőit nem zárják ki a pártból, mert régebben különösebb érdemeket szereztek, melyet úgy vél meghaladni a párt, hogy megbocsátja a jelen vétkeit. Ilyen elbírálás alá esik a nisi, kruseváci, raskai és bráni kerület disszidens listája.

A harmadik csoportba sorozta a főbizottság azokat a listákat, melyekben a döntést a választásokra hagyja. Ebben az esetben azt a listát ismerik el hivatalosnak, mely a többséget kapja. Ilyen listákat állítottak fel Kragujevacou, Mo-

ravsckin, Prizrenden és Tetovon. A moravei kerületben Popovity Velja a miniszterelnökség kabinetirodájának a főnöke és Petrovity Nosza tanár, volt képviselő között folyik a harc. A választás fogja eldönteni. Ki élvez nagyobb bizalmat a nép körében. Popovityot egyébként saját kérelmére nyugdíjazták s így minden idejét felhasználva, folytatja agitációját.

A demokrata-párt főbizottsága ezzel szemben mindent megtesz, hogy az ellentéteket elsimítsa és a külön listák szervezőit azoknak visszavonására bírja. Ahol kísérlete nem vezet eredményre, a döntést a választásokra bizza, amelyik a legtöbb szavazatot kapja, azt ismerik el hivatalosnak.

A földműves-párt harminckét listát nyújtott be a törvénytörvényekhez hitelesítés végett. Huszonkilencet megerősítettek, hármat pedig alaki hiba miatt elutasítottak. A listák közül huszonhatot Szerbiában, Boszniában és a Vajdaságban, kettőt Dalmáciában, egyet pedig Craagorában állítottak fel.

A független munkáspárt tizehét listával szerepel a választásokon. A Vajdaságban csak Pansevon és Suboticán léptették fel jelöltjeiket.

HIREK

Márc 2.

1916-ban meghalt Carmen Sylva költő, amely a név alatt Erzsébet román királynő rejtőzött.

A zenetörténeti előadás ma este 9 órakor lesz a Kaszinóban. Beszél Juhász Ferenc. Előadásra kerül Locatelli és Tartini egy-egy szonátája, Sammartini Es-dúr és Pergolese G-dúr trió szonátája, valamint Pergolese: Stabat materje. Interpretálnak: Griffel Lajos, Juhász Ferencné, Láng Imre, dr. Selymessy Sándorné, Uhlirs Károly és az egyházi énekhar Weninger József karnagy vezénylete alatt. Jegyek kaphatók Mangoldnál elővételben és este a pénztárnál.

Elmarad a német-párt népgyűlése. A német-pártnak esütörtök délután 3 órára a Club-kávéházba egybehívott népgyűlése, amelyen Ellmer Gyula dr. beeskereki jelölt mondotta volna el programbeszédét, közbejött okok miatt elmarad.

A kulturregyesület vasárnapi matinéja iránt városszerte nagy érdeklődés mutatkozik. Dr. Brajjer Lajos lesz ez alkalommal az előadó, aki most tért vissza négy hónapi ottfartózkodás után Amerikából és „Amerikai benyomások” címen fogja elmondani megfigyeléseit és impresszióit az új világról. Előadásának gondolatmenete vázlatosan a következő: Templomok és vallásfelekezetek. — Jótékonyok. — Politika. — A szocializmus. — Hogyan dolgozik az amerikai? — Közlekedési eszközök. — A nők. — A flirt. — A gyermek. — A szesztilalom. — Mit tanulnak Amerikában? — Az újságok. — Autók. — Könyvtárak. — Színházak és mulatóhelyek. — Zele. — A háztartás. — A feketék. — Hol élnek jobban, Európában vagy Amerikában? — Mi a demokrácia Amerikában? — Miben áll az amerikaiak főlénye?

A matiné az egyesület tagjai ingyen vehetnek részt, nemtagoknak a belépődíj 5 dinár.

Új hivatali beosztás. Bér Jenő mérnököt, aki a kazánfelügyelőség-nél teljesített szolgálatot, beosztották a helybeli Inspekcija Rada-hoz (munkafelügyelőség).

Apad a Tisza. A vármegyére érkezett jelentések szerint a Tisza vize erősen apad. Veszélytől már nem kell tartani.

Új hadsereg-főparancsnok. Beogradból jelenti tudósítónk: Pesity Petar tábornok hadügyminiszteriségevel megüresedett hadsereg-főparancsnoki állást a közeljövőben betölti. A legkomolyabb jelölt — hír szerint — Terzity Bozsidar tábornok.

Tömeges nyugdíjaztatások a tanítói karban. A közoktatásügyi miniszter azzal a tervvel foglalkozik, hogy a tanítói karban tömeges nyugdíjaztatást végezzen. A miniszter kizárólag azokat kívánja nyugdíjba küldeni, akik már harmincöt év óta szolgálnak és így a teljes nyugdíjat élvezik. A tervezet egyelőre csak a városi tanítóokra vonatkozik.

Korcsolyákat, orvosi műszereket és minden egyebet nikkelez és galvanizál Krausz, Veliki Beeskerek. Telefon 329.

Hangverseny. Március 8-ikán este fél kilenc órakor lesz a Kaszinóban Sinovjev orosz tenorista és Madame Dransal koloratur énekesnő hangversenye. Sinovjev jelenleg a beogradi opera tagja és a legtöbb külföldi operában nagy sikerrel énekelt. Madame Dransal kvalitásait már tavalyi szerepléséből ismerjük. A hangversenyre jegyek Magoldnál jegyezhetők elő.

Egy kolozsvári kereskedő tragikus halála. A napokban Kolozsváron tragikus körülmények között meghalt Markovics Hermann kereskedő, aki az előző este vacsora közben lenyelte két műfogát. A műfogak a légzőcsőbe kerültek és a szerencsétlen ember fuldokolni kezdett. Hozzáértő orvosok futottak. Az első segélynyújtás után Markovicsot a Vöröskereszt szanatóriumba vitték, ahol megoperálták. A légzőcsőből eltávolították ugyan a műfogakat, a kiállott szövődésektől azonban szívgyengeség lepte meg a szerencsétlen embert, aki az operáció után egy óra múlva meghalt.

Borzalmas szerencsétlenség a Dunán. Bezdán mellett borzalmas szerencsétlenség történt a Dunán. A bezdáni vásártól Apatinba törekvő iparosok a sebes Dunán csónakon fejekeztek átjutni, az ár azonban felborította csónakukat, úgy hogy a vízbe estek. Tízet sikerült megmenteni, három iparos azonban belefullt. Görcsösen egymásba kapaszkodva találták meg később a holttestüket.

P. Csávossy Elemér S. J. szentbeszédei. (Első sorozat, 3-ik és 4-ik szám.) A Szent Antal nyomda- és irodalmi vállalat Subotica, kiadásában most jelent meg P. Csávossy Elemér hitiszónok szentbeszédeiből az első sorozat 3. és 4-ik együttes száma: „A leghatalmasabb szónok és Mária Magdolna” címen. A rendkívül csinosan és izléseesen kiállított husvétii kettős füzet ára darabonként 4 dinár. P. Csávossy szentbeszédei már ismeretesek közönségünk előtt. E szentbeszédekből az első sorozat 1. és 2-ik száma mindjárt megjelenése után elkelt. — Hiszünk, a husvétii füzetek is ugyanazon osztatlan elismerésben fognak részesülni, amellyel az első számokat fogadták. A magunk részéről ez alkalommal még csak annyit, hogy a szentbeszédek minden tekintetben méltók arra, hogy a művelt katolikus családok asztalán helyet találjanak.

Herczeg Ferenc képes irodalmi hetilapjának, az Uj Időknek új száma közli Pásztor József és Erdődi Elek elbeszéléseit, Szederkényi Anna és Holló Erzsébet cikkeit, Jakab Ödön és Vértési Gyula verseit, Surányi Miklós és Rudolph Stratz érdekes regényeit, Mühlbeck Károly elmés fejtevéseit, számos művészi és időszerű képet és a lap rendkívül népszerű rovatait, a szerkesztői üzenetek és a szépségápolást. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévre 45 dinár. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrássy-ut 16

Még mindig eldöntetlen a munkaidő kérdése.

Vasárnap teljes munkaszünet. — Az ünnepnapok korlátozása. — Heves vita a pékek éjjeli foglalkoztatása körül.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 1.

A munkaidő és munkaszünet kérdése mai napig is eldöntetlen probléma. A júliusban törvényerőre emelkedett munkásvédelmi törvény sok olyan rendelkezést tartalmaz, amely a munkaadók hatalmát meglehetősen szűk határok közé szorítja. A törvény végrehajtásáról szóló utasítás a mai napig sem jelent meg s így a szociális téren elért kedvezmények legtöbbje papíron írott malasz.

A szociálpolitikai minisztérium ugyanis, melynek feladata a végrehajtási rendelet kiadása, helyes érzéktől s főleg a mult szomorú tapasztalaitól indítva, megbízatásának teljesítése előtt meghallgatni kívánta az érdekelt munkásokat és munkáltatókat. Januárban tartották az első közös értekezletet Beogradban, mely azonban csaknem minden eredmény nélkül ért véget. A napokban ültek össze másodízben az ország minden részéből kiküldött delegátusok, hogy ezuttal újra megkíséreljék az egyezséget. Talán mondanunk sem kell, hogy ezuttal sem sikerült dűlőre jutni.

A konferencián a bányászati kereskedelmi- és iparkamara részéről Stanojlovity Sándor titkár vett részt, aki munkatársunk felkérésére részletes információt adott az értekezlet lefolyásáról.

A kapott információ szerint a kamarák és a munkásság képviselői külön-külön tartottak gyűlést, majd közös értekezletre ültek össze, mely igen heves lefolyású volt. Mindkét fél ragaszkodott javaslatához és különösen a munkások voltak azok, akik keményen kitartottak eredeti tervük mellett és nem mutattak semmi hajlandóságot annak módosítására.

A munkaidő kérdésében a munkáltatók a tíz órai munkaidő bevezetése mellett foglaltak állást. Kivételt képeznek a bányászok és a nehéz testi munkát végző alkalmazottak, akiknél nem követelnek hosszabb munkaidőt. A munkások ezzel szemben szigorúan ragaszkodnak továbbra is az eddigi nyolc óras rendszerhez és semmi esetre

sem hajlandók megváltoztatásába beleegyezni.

A vasárnapi munkát illetően a gyárosok, kereskedők és iparosok kiküldötti meggyeztek abban, hogy teljes vasárnapi munkaszünetet kérnek. Az üzletek minden vasárnap zárva tartandók az ország egész területén s ehhez a rendelkezéshez még annak is kell alkalmazkodni, akinek nincsen alkalmazottja és ahol maga a tulajdonos vagy a családja végzi a kiszolgálást. Ebben az egy pontban a munkaadók ajánlata teljesen egyezik a munkásokéval s így létrejött a meggyezés.

Az ünnepeket a munkaadók indítványára szerint tartományonként külön-külön szabályozzák. A vajdasági érdekelteknek ezt a pontot illetően az a véleményük, hogy úgy a görög keleti, mint a román, katolikus vallású ünnepek közül csak a legnagyobbakat tartsák meg.

A leghosszabb és leghevesebb vita a pékek éjjeli munkaidejének kérdése körül folyt. A munkaadók követelték, hogy mint eddig, a jövőben is éjjel dolgozathassanak, hogy reggelre elkészülhessenek a kenyérral és a péksüteményekkel. A munkások ezzel szemben szigorúan ragaszkodnak az éjjeli munkaidő megszüntetéséhez és a nappali rendszer bevezetéséhez. Mivel az egész délután és másnap délelőtt folyó vita után sem tudtak meggyezni, elhatározták, hogy egyes helyeken próba anketót tartanak annak eldöntésére, hogy mennyi idő kell a sütemény és kenyérsütéshez s hogyan osszák be a munkaidőt, hogy reggel hét órára friss áruhoz jusson a fogyasztóközönség.

A beogradi konferenciának jóformán egyedüli eredménye az volt, (ha ugyan annak lehet mondani), hogy a munkások megbízottai javaslatot nyújtottak be a szociálpolitikai minisztériumhoz, melyben a végrehajtási rendelet szigorítását kérték, a munkaadók pedig a végrehajtási rendelet enyhítését indítványozták előterjesztésükben.

A szociálpolitikai miniszter mindkét tervezetet átvette és áttanulmányozásuk után dönt a fontos kérdésben.

*** Uj modern női zenekar a Bristolban.** Ma és minden este egy 8 tagból álló, jó hírnévnek örvendő zagrebi modern női zenekar játszik a Bristolban. Előadnak szébbnél-szebb szerb, magyar és német zene- és énekszámokat. Jó ételekről és italokról gondoskodik Kirtjanszki Szvetozár, a Bristol-szálló tulajdonosa.

A cseh kormány lovakat vesz az SHS államban. A csehszlovák állam földművelésügyi minisztériumának egy külön bizottsága a március 3-iki országos vásáron Beeskereken lovakat fog vásárolni. Vásárlásra kerülnek „Nomius” törzsű ménék és kancák, amelyeknek törzskönyvi leszármazása bizonyítható.

*** Áttalásokat és csekk kiírásokat** — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien Prága, Budapest, Berlin, Temesvár, valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl a Nagybeeskereki Takarékpénztár. Veliki Beeskerek, Korona-szálló épület. Telefon: Pénztár 16. — Vezérigazgató 52.

Gyönyörű modellkalapok,

szövet-, crepdechín-, fulardselyemruhák és lumperek érkeztek! Alakítást és szalma átvásalását vállalom. ASZLÁNYI JULIA női kalap- és divatterme, Nemanjina u. 7. sz. Tunner-ház.

Orvosolják a jegyzői és segédjegyzői kar sérelmét.

A deputáció beogradi útja — A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, márc. 1.

Annakidején részletesen foglalkozott a „Torontál” a Torontál-Temes megyei jegyzők és segédjegyzők beeskereki gyűlésével, amelyen a tömeges jegyzői és segédjegyzői áthelyezés és felmentések miatt tiltakoztak. A gyűlésen, mint ismeretes, elhatározták, hogy deputációt menesztjenek Beogradba, amelynek kötelességévé teszik, hogy eljárjon a belügyminisztériumban, ismeresse a jegyzői és segédjegyzői kar ért nagy sérelmet és kérje annak sürgős orvosolását.

A küldöttség vezetője Jankovity Koszta nyug. alispán, a jegyzők és segédjegyzők egyesületének elnöke, tegnap érkezett vissza Beogradból és utjának eredményéről a következőket mondotta el munkatársainak:

— A deputációval felkerestem Vuicsity Milorad belügyminisztert, aki szívélyesen fogadott bennünket és meghallgatta panaszunkat. Utána behatóan érdeklődött a jegyzői és segédjegyzői kar iránt, melyről kimerítően tájékoztattuk. A belügyminiszter megígérte, hogy megvizsgálja a sérelmet és minden tőle telhetőt el fog követni, annak orvosolása végett. Az ügyet áttanulmányozásra kiadta Trifunovity Raeko miniszteri helyettesnek, akinek a deputáció újból elmondotta az áthelyezésekkel és tömeges felmentésekkel történt sérelmeket és átadta egyúttal a tiltakozó gyűlésen elfogadott memorandumot. Trifunovity érdeklődéssel hallgatta végig az előterjesztést és figyelmesen elolvasta a tiltakozó iratot is. Ezután felkérte a deputációt, hogy szerezze be az áthelyezett és felmentett jegyzők névsorát, mert csak úgy áll módjában az ügy érdekében eljárni.

Végül felkeresték Aleksievity Mitát, a belügyminisztérium B. B. B. osztályának a főnökét, akivel szintén közölték a jegyzőkkel történt sérelmeket és főleg a legutóbbi rendeletre tértek ki, amely szerint a felmentett jegyzőket ki lehet lakoltatni a jelenlegi lakásukból, ha az épület a község tulajdonát képezi. Aleksievity kijelentette, hogy a kérdéses rendelet nem olyan súlyos, mert világosan kifejti, hogy az új jegyző igyekezzék békés uton meggyezni a lakásra nézve a régi jegyzővel és csak azt lehet kiutasítani a lakásból, aki a tárgyalások során határozott rosszakaratot tanúsít. A kilakoltatás ebben az esetben is tíznapos határidőn kívül szól.

A belügyminisztérium után eljártak a tisztviselők szövetségének elnökségénél, ahol szintén megígér-

ték az ügy felkarolását. A szövetség elnöke még a mai nap folyamán felkeresi Vuicsity Milorad beigyminisztert és Aleksievity Mitát, a B. B. B. ügyosztály vezetőjét. Jankovity Koszta egyesületi elnök a tegnapi napon megszerezte az elbocsájtott és áthelyezett jegyzők és segédjegyzők névsorát s azt továbbította Beogradba, a deputáció ott időző tagjainak, akik a névsort eljuttatják az illetékes helyre.

„O, du lieber Augustin!”

Régi német írások közt kutatva, egyszerre csak megakadt a szemem ezeken a szavakon. Ki ne hallotta volna közülünk — szép és borus kedvben, jó és rossz időkben — ezeket a szavakat, amikre önkéntelenül is felderült az arcunk: „O, du lieber Augustin!”

Erdeklődve a kezembe veszem a papírlapot s a viláosság felé fordítva, böngészem ki a fekete, összefolyt betűket. A szerzőjéről és a strófa keletkezésének különös körülményeiről beszéltek a sorok és így tudtam meg, hogy most 275 évvel ezelőtt keletkezett az azóta is felejtetetlen wieni bohém-bohócos strófa, aminek a melódija már végigkísért jó pár emberöltőt. Ebből a különös jubileumi alkalmából idézem fel keletkezésének furcsa történetét:

Augustin Marx híres muzsikusz volt Wienben a XVII. század közepén s élményeiről és a mindig hóna alatt szorongatott hegedűjéről ismeretes volt a neve az egész császárváros bohémkörében. Abból az emberfajtából való volt, amelyik igen gyakran kerül olyan helyzetbe, hogy el lehet mondani róla, hátán a háza, kebelén a kenyere. Reá különösen állhatott ez a mondás, mert hegedűjét még legmámorosabb állapotaiban is ott szorongatta a keblén. Különös csodája Istennek, hogy a hegedű — már legalább ahogy a fáma tartja — sohasem jutott rossz sorsra.

1647-ben történt, hogy a bohém nótás egy kis wieni korcsma-félébe vetődött s hogy-hogynem, annyira belemelegedett az italba és a muzsikába, hogy a nóta vége az lett, hogy több mámort szedve be, mint amennyi anyagi javakkal rendelkezett, a bucsuzónál a korcsmáros lehuzta a kabátját s ráadásul még ki is dobta a korcsmából a híres muzsikust, aki még akkor is szerelmesen szorongatta hegedűjét a hóna alatt.

Odakint a hűvös éjszakai szél sem verte ki a fejéből a mámorfölsőleget s az utcákon ide-oda dülöngöző Marx Augustin nem tudott hazatalálni, a szélnek azonban sikerült őt bedönteni egy utszéli árokba. És a legenda szerint, ebben a nem éppen kellemes környezetben a javithatatlan muzsikusz elővette szerszámát és elkezdett hegedülni.

A hang persze épp oly keservesen szólt a hegedűből, mint amilyen helyzetben a gazdája volt s az árok mélyéből sikongó hegedűszóra az éjszaka vig lumpjai figyelmesek lettek s megtalálták a részegen is hegedülő muzsikust. Kacagva gyűltek egyre többen és többen az árok partjára s mulattak a hirhedt lump legujabb esetén.

Egyszerre csak új nótába kezdett a muzsikusz. Dalolt is hozzá. És az éjjeli Wien könnyelmű lovagjai először hallották az „O, du lieber

Augustin“ strófáit, ami ott született az utszéli árok mélyén a kabát nélküli boros bohém hegedűjén.

Nagynehezen sikerült kiemelni az árokból s a társaság elindult a muzsikusz lakására, hogy hazatámogassák, de ő egyre csak fujta: „O, du lieber Augustin! . . . Geld ist hin, Glück ist hin . . . Alles ist hin . . .” Végül már dalolta az egész kompánia.

Reggelre elszállott a mámor Augustin fejéből, de este már a kis korcsmákban mindenki fujta a melódiát, amely mint a futótűz terjedt el fülről-fülre és szájról-szájra.

Augustin Marx igen nagy kort ért el: 1706 október 10-én halt meg Wienben. De az árokból szerzett nóta kedves strófái emberöltőkön keresztül túlélték szerzőjüket. Egész napjainkig.

Hiszen hányan vannak ma is, akik gyakorta idézik és zengik a levegőbe:

„O, du lieber Augustin . . . Alles ist hin!”

Iparosok a történelemben.

A kultúra a történelmi idők folyamán nem volt mindig a mai értelemben vett életszükséglet. Az emberiségnek óriási fejlődési folyamaton kellett átmennie, míg eljutott oda, hogy a kultúrát általános életszükségei közé sorozhatja.

Az iparosság és kézművesség fejlődésével a kultúra fokozódása karöltve járt. Ez természetes is abban az időben, amikor a kulturális javakat az emberek között csupán vándorló és lenézett „művészek” közvetítették. Világot kellett járniok és látniok az embereknek, hogy idegenekkel érintkezve egyrészt tökélesítsék a maguk mesterségét, másrészt megismerve az embereket, átvegyék és tovább terjesszék azokat az elemeket, amelyek a későbbi kultúra közösségének alapját vetik meg.

A német Minnesängerek árván-hagyott vándorénekes örökségét IV. Károly császár uralkodásának utolsó éveiben lelkes polgárok vették át, akik megalakították és kiterjesztették a mesterdalnokok céhét. Volt ebben iparszerűség, de a jószándékot és az igyekezetet nem lehet elvitatni, ami sokban enyhíti a csekély irodalmi műveltség és az akkori hiányos nevelés tényét. És bármily mosolygásra készíten is hangzik, ebben az időben nem volt benne semmi különös, hogy pld. Hans

Sachs egyszerre volt csizmadia, költő, énekes és népfilozófus.

Az iparosság és kézművesség fontos osztály voltak, amelyet a nemesség is respektált s ennek első komoly ellenzékei-ként szerepeltek. A küzdelem általában a városi vezetésben kivivandó hegemonia miatt indult meg. Zürichben pld. 1336-ban kezdődött meg ez a harc, amely 1350-ben nyílt lázadásban tört ki. Zürich ostrom alá került. De Eckewieser pékmester eszélyessége az iparosság javára fordította a dolgot.

Prágában a mészárosok és a diákság együttes frontja volt az iparosság legerősebb védelme, melyben bizony sok esetben a személyes bátorságnak is nagy szerepe volt. A münsteri baptista fölkelést az iparosság szervezte meg. Az új vallás püspöke Mathier János harlemi pék volt.

Schaf német származású mészáros alakját a horezni nép történelme örökölte meg.

Páris népét Légembre mészáros vitte a Tulleriák ostromára. A konvent legradikálisabb tagja volt, aki elsőnek szavazott a király kivégzésére.

Krausz Márton kehlhelmi mészáros szülővárosát szabadította meg az ellenségtől.

Mencsikov Danilovics Sándor péksegéd volt, majd birodalmi kormányzó és I. Katalin orosz cárnő legkedvesebb hadvezére.

Wolsé mészárossegéd bibornok, majd VIII. Henrik angol király teljhatalmu minisztere lett.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtetetlen emlékü gyermekeink

Aranka és Bözsike

elhunyta alkalmával koszoru- és virágadományokkal vagy részvét-nyilvánításukkal nagy fájdalomukat enyhíteni iparkodtak, ezután mondtunk hálás köszönetet. Különösen képen köszönjük Landgraf István, Szelgrad István urak és Schmiedt Ferencné urnőnek szíves fáradozásait a gyűjtésért.

Veliki Beeskerek, 1923 február 28.

Rosner-család.

Róm, kath. hitközség Vel. Beeskerek.

Pályázati hirdetmény.

A veliki beeskereki róm. kath. hitközség a 1. plébánia-templom, 2. paplak és 3. a hitközségi épület javítási munkálataira pályázatot hirdet.

A feltételek a hitközségi irodában tudhatók meg.

A zárt ajánlatok folyó hó 15-ig nyújtandók be a hitközségi irodában.

Veliki Beeskerek, 1923 március 1.

874

Előcség.

Magkereskedés!

TIMA VLADISAVLJEVIĆ, Marseille, 29. rue Ferrari (France) szállít azonnal a beogradi raktárból legjobb

takarmányrépamagot

(„Mammoth“, „Oberndorfer“ és „Eckendorf“) 1 kg 14 dinár. Importál legfinomabb kendermagot „Piemont oriás“.

Rendelések és levelezés magyar nyelven is. Cimzendők:

Tima Vladisavljević, Beograd, Postfach 287.

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Veliki Beeskerek.

Irodai munkákra

kereskedésben pénztárhoz vagy bármely más állásra ajánkozik hasonló megbízható fiatal, huszon-négyéves férfimunkaerő

Cim: Zmaj Jovina (Mária Terézia) u. 16.

Német és magyar gyorsírásban jártas

kisasszony felvétetik.

Szerbül beszélők előnyben részesülnek. 359

Cim a Torontál kiadóhivatalában.

Bérbeadom

2 holdas szőlőkertemet gyümölcsfákkal, lakóházzal és melléképítményekkel.

(Borpince és borprés). 376

Tudakozódni lehet a tulajdonosnál: Zmaj Jovina (Mária Terézia) u. 2827. sz.

Petrogradska (Melenczei) utca 50/52. számú 361

ház eladó.

Bővebbet a tulajdonosnál:

Szenessy Istvánnál, Wilsonov trg.

Szakácsnőt

és 369

szobalányt

csak megbízható, jó bizonyítványokkal, felvesz azonnali belépésre

Récsev uradalom. Sarca. Banát.

Megvételre kerestetik

338 egy használt

decimal-mérleg

2 métermázsáig.

Cim a Torontál kiadóhivatalában

Egy rövid „Bösendorfi“ alig használt, kitűnő állapotban levő 357

ZONGORA

ELADÓ. Bővebbet a Torontál kiadóhivatalában.

Ház eladó

a város centrumában, szemben a „Club“-kavéházzal.

Közelebbi információ megszerzéséhez Goldberg Mihály ékszerész üzletében. 367

VRSAČ és vidéken HIRDETESEKET a „TORONTÁL“ részére felvesz 938

GRÖB JENŐ

hírlap hirdetési iroda, VRSAČ.

Kiadja Pleitz Fer. Pál.